

Fiskaren Helge Nyholm berättar.

(Lätt redigerat sammandrag efter bandupptagning gjord i februari 1971 vid ett hembygdsföreningsmöte.)

Fråga: Har Ni sett saltsjöbadsodjuret någon gång?

Ja det har jag visst gjort flera gånger förr om åren, men inte något riktigt "saltsjöbadsodjur" utan på den tiden var det mycket säl uppe i Baggensfjärden, och så var det en djursort som kallas tumlare. De följde med sälen vissa år då det var mycket säl. För att det skulle bli som en orm var det hona, hane, hona, hane av tumlare och de simmade efter varandra och rullade runt och kom upp, och då blev det svall efter och så fortsatte de framåt i samma sträck. Vi har varit så nära som härifrån till väggen där - de var inte rädda - jag och min far och ett par till, han hade ett par drängar, med notbåt vid Furuholmen i Baggen. Det såg ut som en sjöorm när de simmade med någon meters mellanrum och gjorde svall. Där har vi saltsjöbadssjöormen. Huvudena var litet flata fram, så de styrde med dom och så med stjärten. Och far min har sett det flera gånger och han skrattade så mycket han orka: "Nog kan de ljuga bra i tidningen om sjöormen," menade han. Nu finns det inte en säl mera i hela skärgården och inte en tumlare heller. De simmar inte i vattnet i ytan rätt fram utan de rullar sig fram sakta, och så blev det svall, hona hane som följde efter, en fem sex stycken så det blev en tjugo meter. Ja far skrattade så mycket han orkade i notbåten. "Nu kan ni titta på sjöormen" och han sa också att det var tumlare. Han var skutskeppare från unga år och gammal skärgårdsbo.

Han var den första som byggde på Korsholmen vid Älgö, nere vid sundet där var hans hem och där är jag uppfödd. Där hade vi fisknot och strömmingsnot och strömmings-skötar. Vi såg "sjöodjuret" på avstånd de där åren, men sen försvann det och vi har inte sett det sen. Vi hade strömmingsfiske enbart, på den tiden var det mycket strömmingsfiskare med gamla sortens strömmings-skötar av bomull, om det skulle vara ett sänt där odjur så där som en oxelång i vattnet, skulle vi inte fått ett redskap helt. - Jag kan inte säga vilka årtal det var när det fanns så mycket säl.

1887 är jag född. Min far var gammal då. Han var ju med innan Saltsjöbaden byggdes. På den tiden var det metertjocka isar om vintrarna. När Grand Hotell var byggt så bodde Oscar II där en vinter en åtta-fjorton dagar. Han hade två svarta, fina hästar och dom hade han i stallet vid villan nedanför badhotellet. Prins Carl var också där och de var ute och körde på isarna. Vi hade strömmings-skötar ute där mellan Restaurangholmen och Korsholmen med linor utlagda. Kapten John Wahlund, som hade ångbåtar, var med på kungens stora, fina släde och så ett par lakejer, såna där med silverränder. De fick se att vi höll på att fiska och då ville kung Oscar se det där strömmingsfisket. Vi fick order att vara en dag klockan 11 där ute vid hälet, där vi tog upp strömmingsgarnena. Och far min han var ute och satte ut en stor stör med svenska flaggan vid hälet, så man såg var det var. Och så satte vi i isen en s.k. revtyva så man kunde hänga upp strömmingen. Kung Oscar han kom och satt i släden. Jag var ju bara yngling men var med och hjälpte till. Kung Oscar sa att i dag ska vi ha fin strömming på Grand Hotell. Och så tilläta han att strömmingen är god när de steker den i smör och skorpsmulor. Sedan fick vi höra att Oscar II kristna strömmingen till "strömming à la Saltsjöbad". Vi har fotografi på det där, hemma någonstans, när kungen och prins Carl var vid hälet.

Det var bra med strömming under isen. Vi skickade fisken till Stockholm

på den tiden till fiskhandlare i gamla fiskarhamnen. Den sändes med tåget, men i min barndom gick det angbåtar (på somrarna) och på höstarna rodde skärgårdsborna härifrån över daggen till Stockholm med fyra par åror. Det var krogar överallt, vid Ekholmen, på Fjäderholmarna och där var de iland. När de inte hann hem låg de syskonbådd där och ställde till med dans. Far min talade om vad de levde och hade skojigt.

De körde också från Dalarö och Smådalarö och Tyresö på starka isar. Det kunde vara en tio hästar efter varandra med kälkar med last, det var ju smörbyttor och fisksäckar och sänt. De körde över Erstaviken, upp i Drag-edsviken och så ner över Vargårdssjön, det var ju ingen kanal där då och ingen ström, och så rätt upp i backen där, gamla kalkbacken och ner Neg-linge-viken och så till Neglinge gård. Där var det krog med kaffe och brännvin och glam och skoj. Där skulle de in, det var ungdomar också, pigor och drängar. Far min skrattade och berättade det där. Det var ju deras största nöje.

En gång skulle de ta med ett vinfat från Stockholm till Smådalarö, där var ju litet hotellartat. De körde i foror och med var en fiskare som hette Jakobsson. Far min kom ihåg Jacobssons, de var grova, hjulbenta och starka. Den äldste uppträdde på Djurgårdsslätten om somrarna. Stockholms-familjerna gick ut på Djurgårdsslätten och hade med sig smörgås och mat och nubbe och satt och ut där. Och så var det såna där gamla gubbar där. En hette Ros, han var gruskäggig och stor och såg ut som en indianhövding nästan, stod där med positiv och spelade och drog och så sålde han lyckobrev. Där uppträdde den där Jakobsson någon kort tid på sommaren. Sen for han ut till Tyresö och lyfte tyngder och visade sänt där. Han var van vid det, hade tränat sig på det. Ja, så la de på det där vinfatet då mot betalning och allt gick bra. - Bönderna hade särskild släde med älghud över sig och sin fru, de andra fick åka på kälkar med stora flak efter. - Sen när de kom till Neglingebacken (kalk- och skidbacken nedanför Obser-vatoriet), det var i mars månad, Far min berättade det där, när de kom i halva backen med vinfatet blev hästen istadig och stod och språk, då sprang Jakobsson upp, han var med på färdan, de andra stod kvar och väntade på isen nedanför. Han lasta fatet på ryggen i halva backen och bar det upp. Sedan körde de upp hästarna, så var det nedförsbacke hela vägen till Vargårdssjön och ut där vid Dragedet vid Erstaviken. De körde några gånger till innan det blev vår, hade efterskickningar i stan och själva skulle de ha mycket, allt möjligt, mjölpasar och sänt. I Stockholm lastade de vid gamla fiskarhamnen vid bron, där stannade de. Det var en fru där som hade stor handel. När de skulle lasta på och köra andra och tredje gången så sa de åt varandra. "Aja, lägg inte på så mycke du, du vet jag har den där jävla vinfatsbacken kvar." Där kom namnet. (Backen har länge kallats Vinfatsbacken efter det.) Sedan var det många som sa att det varit vinfest däruppe och de sa att de suttit och druckit ur ett vinfat där, och så har vinfatet rullat ner för backen uti Neglinge-viken och sjunkit ner på botten och där skulle det ligga ännu påstår de. Då skulle ett vinfat sjunkit rätt ner genom så här tjock is som två järnvägstag kunde gå över. Jaha, det kan de tro.

Kapten Wahlunds bater gick (vid sekelskiftet) från Saltsjöbaden på Ingarö-leden till Tyresö och till Källmora och Askarviken. Det var angbåtar. Stormcock hette den största och sa var det Woodcock, Peacock och Gemcock. De hade både skeppare och maskinister på de där båtarna. De gick med som-margäster till tågen vid Dalaröbryggan. Först när de började låg de inne i hotellviken innanför järnbron. Sen fick de inte ligga där utan blev flyttade till Dalaröbryggan. De gick turer på mornarna, turer på kvällarna. De gick ju extra båtresor också. Var med de kungliga flera gånger utåt Nämndöfjärden och fiskade.

Dalarö express gick från Smådalarö och sen var det ju småbåtar som kom från Nämndö och gick upp. Det var fullt av folk på Dalaröbryggan när tågen gick dit ner. Och på den tiden var tågen så fulla, också på vintrarna kom

tusentals människor från Stockholm ut till Grand Hotell. De åkte kälke i John Wahlunds kälkbacke, som gick rätt ut över isen mot Restaurangholmen. Då restaurangen var byggd skaffade han sej också roddbåtar, såna där Söderköpingsbåtar med säten i. Sen hade han drängpojkar som rodde folk till gamla herr- och dambadhusen eller till restaurangen för att äta lunch efter badet. De tog 10 öre person tyckte jag jag hörde.

Wahlund hade tjugo, trettio fina järnkälkar klädda med fint tyg över, som man kunde vara tre fyra stycken på. Sen hade han s.k. amerikanska kälkar, såna där flata låga. Så hade han skridskobana mitt framför Grand Hotell. Där var alldeles fullt med människor. På själva banan hade han ett hus med snedtak. Där hade han fullt med skridskor och hyrde ut. Sen i själva viken innanför hotellet, den hette Lilla sandviken, hade han Wahlund en slängkälke. En stor, grov påle nerlagen i isen rätt ner och sen en bom, 20 meter lång, ett helt träd och en stor slängkälke längst ut i tippen. Han körde den där slängkälken med en häst. Det blev ju en ryslig fart på slängkälken. Jag tror han tog 10 öre person.

Kapten John Wahlund hade byggt sin villa på Korsholmen, en tornvilla. Han var väl den som byggde efter mina föräldrar. De var de första. Före dom fanns inte ett liv där inne i själva Korsholmssundet. Hela stället där är mitt föräldrahem, fast nu är det stockholmare som rår om det. På Algösidan är mitt ställe, mittemot mitt föräldrahem. Där har jag bott i över 50 år ända sen första världskriget, då byggde jag där. På Korsholmen fanns det en tid ett helt lag kineser. En hette Mr K'ang Yu-wei och han var revolutionär i Kina, då änkekejsarinnan av Kina levde. Han var mångmiljonär och hade stora egendomar i Kina. (K'ang Yu-wei kom till Sverige 1904) Jag fick ju höra det då, vi talade svenska en del. Mr K'ang Yu-wei kom ihop sig med henne, sista kejsarinnan av Kina, och han spottade kejsarinnan i ögonen. Hon lät bannlysa honom. Om någon kunde döda honom så skulle han få stor betalning. Mr K'ang Yu-wei kom i sista minuten ombord på ett amerikanskt krigsskepp, som lag där i Hong Kong. Mr K'angs bror fick hon tag i fast han inte gjort något. Mr K'ang Yu-wei for iväg till Amerika till sina egendomar men han tordes inte stanna där. Då reste han hit med en hel svit till de nordiska länderna, för här fanns ju inget vidare med kineser, och bodde på Grand Hotell i Stockholm. Efter en lång tid flyttade han hit ut till Grand Hotell i Saltsjöbaden och bodde där också med en massa kineser och åkte tåg fram och tillbaks. Det kom pengar hit från Amerika och så, genom Enskilda banken kom det 30-, 40-, 50-, 60 000 kronor var och varannan dag. Och Wahlund fick tag i de där kineserna som nappade för de ville ut på sjön. Då visade han sin villa och de tyckte det var bra där för det var så ensamt, så de köpte villan utav honom. Jag tror han sålde den för 30 000. Han hade en jädrans stor villa. Sen bodde kineserna där i flera ar. De var snyggt klädda varenda dag. Mr K'ang Yu-wei hade en österrikare som betjänt åt sig. Så hade han hårpiska med en svart kalott över.

Jag var ute och seglade isjakt med honom en gång. Jag hade en omodern isjakt, som man kunde vara en sju, åtta, tio på. Då var det fina isar på Baggen, och de körde foror från Beatelund över till Saltsjöbaden, hade buskrader över, stora granbuskar. Då åkte vi förbi just där och det var en bonde som körde just där. Det gick ju undan med isjakten och seglena slog och hästen började skena där ute på isen, så jag blev nästan rädd. Jag måste vända om. Det såg otäckt ut. Bonden stod på flaket och höll sig i tömmarna, jag måste köra därifrån, annars hade han kunnat kört ihjäl sig. Mr K'ang och ett par kinesiska och engelska damer han hade med sig satt under ett par stora fällar jag hade. Mr K'ang satt bara och klappade händerna: "Mycke loligt, mycke loligt, mycke loligt!" Sen fick jag ett schweiziskt ur, mycket stiligt, av honom.

Där på badhotellet var det en flicka, som en av kineserna blev kär i. En svensk flicka som stod och tvättade där i en bunke på badhotellet och hon var med kineserna och alla andra som åkte kälke. Personalen på badhotellet då var ju bara fruntimmer, överkokerska och sånt där. Så

diktade de en visa om den där flickan och kinesen. Här är en av verserna som jag kommer ihåg:

Det tjänade uppå vårt Saltsjöbad
en flicka som var så skön och rar.
Hon gnodde vid bunken för rakt ingenting
och tänkte ej alls uppå Ching, Ching, Ching.

Sista versen gick så här. Jag hörde den för vi var ju där på hotellet med strömming, och de gapa och sjöng om det både dag och natt, så man lärde sig.

Då kom vad man kallar en himmelens son
till platsen. Gud vet var han kommit ifrån.
Man sa, att han gav 'na en gyllene ring,
men i verkliga fallet så var det ingenting.

Sen hade den en fyra verser till, men dom kommer jag inte ihåg.

Doktorinnan Schmidt rädde om villan intill kalkbacken (vid Ringvägen). Hon hade varit i grekisk-turkiska kriget som sköterska, och hon berättade om det i gamla samskolan. Hon var klädd till sköldmö i en stor hjälm och så hade hon ett spjut i handen och stod i gamla bönsalen och berättade hur turkarna och grekerna sprang uppe på hustaken och slog ihjäl varandra. Det var ju med och lyssnade på.

När jag och min äldsta syster skulle börja skolan fanns det en skola borta vid Gåsö Södergård, en dålig skola. Det fanns en folkskola vid gamla Neglinge, och mor min frågade om vi inte kunde få börja där, men där var så överfullt med barn så vi fick inte komma in. Vi tillhörde dessutom Tyresö församling. Då föreslog far min och mor min att vi skulle försöka få från Tyresö församling en avlönad lärarinna över på Älgö gård i överbyggningen eller nederbyggningen där, så skulle vi bara behöva gå över från korsholmen genom skogen och ner dit. För de ville inte släppa oss över Södergårdssundet där det var strömt och svaga isar. Far min hade en stilig, stor segelbåt som han lät sommargästerna hyra och segla med. Den där segelbåten var en stor en med järnköl och så var det två stiliga loggertsegel på den. Så sa far min så här när vi skulle börja skolan: "Då tar jag och klär på mig," sa han en söndagsmorgon, "så tar jag och seglar till Tyresö." För de hade ju skickat bud att de skulle ha stämma vid Tyresö om den där saken med lärarinnan till Älgö. Då fick jag följa med, jag var ju sju år. Vi kryssa genom Fällström och Gåsösundet och Erstaviken över till Drobänken, landade vid bryggan och gick upp. Far min var ganska morsk och klämmig för han hade ju varit med om mycket här i livet. Vi gick ju vägen upp så vi kom till kyrkan. Det skulle först bli gudstjänst inne i kyrkan innan den där stämman. När vi kom i backen stannade vi, där stod en massa som skulle in och höra Guds ord, och det var ju en massa torpare och torparkarlar i fyrtioårsaldern och torparfruor också. Tiderna var så och de var klädda i blaggarnskjolar. Far min sa: "Titta ska du få se", sa han, "så snygga de är i blaggarnskjolar" och deras män hade såna här plommonstop på nacken och hemvävda kläder. "Nu ska du få se på vackert," sa far min. Då kom greve Lagergren och rider, han skulle rida ut på egendomen. Då sprang de där fruarna och ställde sig på ena sidan i bredd och karlarna på andra sidan och tog av sig de där plommonstoppen och lyfte på kjolarna och stod och neg och han där red förbi. Han var kardinal hos påven i Rom och hade en stor stjärna i hatten och så hade han två stora, arga hundjäklar, schäferhundar som sprang framför hästnosen. Voff, voff, voff ilskna. Vi stanna i backen far min och jag och jag har ett gott minne från den tiden. Så gick vi upp och snart var kyrkan överstökad. Så blev det stämma om lärarinnan. Det var på Tyresö fattighus, det där stora gamla huset - det finns kvar ännu - nedanför kyrkan åt skolan till. Där var fattighuset på nedre botten med gamla tanter och gubbar med träben. Far min gick in där och plocka fram, tror jag, några 50-öringar och 25-öringar och gav dem allihop så gott han kunde. Så stämma då en trappa upp. Då var inspektoren med där och far min han framhöll att vi kunde väl få en skolfröken, men nej det var särskild order från greven, det får inte bli någon skol lärarinna på Älgö. Då så sa far min så här, att hälsa greven att jag ska kasta hit mina skattekronor till

Tyresö och sen ska jag aldrig ha med Tyresö församling att göra mer. Och sen for vi hem. Då kom mor min ner till oss vid bryggan. "Å får vi skollärlarinna nu till Älgö?" "Anej, tycker du det" svara han i båten. "Å kors i jösse namn", sa mor min, "du kunde nog inte tala för saken. Jag ångrar att jag inte kasta på mig och följde med." "Det förstär du inte," sa farsan lite halvargt, "greven på Tyresö har tusen röster och du och jag vi har tre röster och har ingen talan."

Senare tog mor och gick till kamrer Melin i Adelsvillan nere vid Neglinge- viken. Han hade en dotter Signe Melin. Hon och alla saltsjöbadsherrarna, det var ju direktörer och allt, de hade ordnat en skola som kallades Saltsjöbadens privatskola för de där direktörsbarnan. Mor min tala med fröken Signe Melin och hon tala vid direktörerna och hon for till stan och köpte matroskostym åt mig. De tog inte in arbetarbarn hur som helst i privatskolan så hon ville se oss först fröken Signe Melin. Då var vi där och jodå vi skulle få börja. Men det var ju dyra terminsavgifter. Mor min prata så bra och sa att vi var fattiga, så direktörerna kom över- ens om att vi fick gå för halva priset. Den första terminen när jag började var vi i skraddar Karlssons villa i Ringparken. Det var sex lärarinnor och en 30 barn, högskolelärarinnor och allting. Och sen andra terminen gick vi i villan som ligger i bredd med Ivar Boströms villa, över skraddar Karlssons vägen upp. Sen hade vi en termin i major Busch's villa, nuvarande Hugo Jonssons. Sen började gamla samskolan, då fick vi ju börja där, men då hade jag gått tre år i privatskolan. Längst inne i samskolehuset var en mycket stor bönsal och däruppe var det slöjdgrejor och allting. Direktörerna var väldigt klämmiga. Direktör Fåhraeus kom dit, han hade villan vid Tattbybron. Och sen var det ingenjör Jönsson och direktör Wirgin och direktör Hörnell, som byggde Sjuvillorna, och direktör Lindell i Danska backen. - I Danska backen hade Wahlund kälk- backe när inte isarna låg och till och med de kungliga och prins Carl var där och åkte. Wahlund hade tre kälkbackar där, men sedan hade han den stora som gick ner ända till Restaurangholmen. Det var den finaste. - Det var ju många i skolan, han författaren Geijerstam, Sigrid Kleen gift Björnstjärna, Astrid och Mia Söderström döttrar till skeppsstuvare Söderström i den villa som Callert har nu i Ringparken. Mia blev gift med Gustav Tägtmeijer.

När pengarna inte räckte till lön åt lärarinnorna ibland hade de teater- scener på Grand Hotell och tog in stor betalning. Hotellet var fullt med folk. En gång spelade skolbarnen från samskolan en pjäs som hette Vi suckar det så tungt uti skogen. Och liten älvadrottning med fagra läppar log, smekte liten pilt på röda kinden. Dagmar Larsson hon var älvdrott- ning och Vilhelm Wirgin var visst liten pojke och satt och gråt.

Innan saltsjöbadskyrkan blev byggd så hade de kyrka i bönsalen i gamla samskolan, den var full med folk om söndagarna. I salen var det en opp- sats så att man kunde gå ett trappsteg upp, och där satt fröken Melin och spela orgel. Fröken Emy Tägtmeijer hon satt bredvid fröken Melin och vände på bladerna så hon kunde spela ordentligt på orgeln.

Det var väl andra året jag gick där i skolan, då fanns där Sigrid Kleen, Robin Fåhraeus och John Tägtmeijer och Sonja Wallenberg, hon var syster till Jacob Wallenberg. Jacob Wallenberg började i förberedande klassen när jag var där sista åren. Wallenbergs hade villan mitt emot nuvarande järnvägsstationen där Kooperativa har köpt, den är ju nerslagen nu. Där lag kaptan Wallenbergs villa och i viken där, Langa sandviken hette den, lät han bygga en rysligt lång brygga för där var långgrund, och den hette i alla år Långa bron. Kaptan Wallenberg hade en gammalmodig segelkutter som låg utanför i viken med boj där, en gammalmodig, rakstavad, svart- lackerad med stiliga salonger och den låg där i flera somrar och den hette Anna, så stod det i fören. Och sen i Danska backen, där var ju direktör Lidell, han var gift med en dansk fru som var uppe i samskolan och bröt på sitt danska. Hon hade två döttrar, Greta och Elsa, som jag kommer ihåg

från den där tiden.

När jag gått en fem sex år i skolan så tyckte mina föräldrar att jag gått tillräckligt mycket. Då träffade mor min skolläraren i folkskolan här uppe i Neglinge och han sa: "Nu kan Helge få komma hit och börja skolan." Det var vackert det och ta en sän som gått genom läroverket och sätta i en sän skola. Det var morsans min dumhet, det var inte roligt det att jag måste fara. Jag gick där en termin tror jag. Det var ju så fullt med neglinge barn där och det var inget roligt. De fick rita på griffeltavlor och skriva tal och räkna. Läraren Holmgren gick bredvid och titta. I samskolan hade vi skrivböcker och räkneböcker, det var ett annat förhållande. Jag ville ju inte titta knappt på det där i Neglinge. Och så skulle jag då ro över Baggen och gå till Neglinge. Det var just roligt för mig att gå förbi mina kamrater samskolebarnen. Då fick jag inte ha de fina kostymerna som jag hade i samskolan, där var jag lika fin som dom, då hade hon råd morsan. Men nu köpte hon langbyxor och ett par smorläderkängor och i dom skulle jag gå förbi och träffa Sigrid Kleen och Sonja Wallenberg och dom andra, de skulle skratta åt mig. Jag gick för det mesta aldrig till neglingeskolan utan jag rodde direkt upp och gick på Plyms båtvarv. På mornarna när jag rodde iväg så sa far min siså här åt mig "Vänta här, vänta så ska du få 2,3,4 valar strömning med till skolmästaren, eftersom det var så bra att du fick börja där." Jag fick bära dit mina läroböcker, han bad mig Holmberg, Carlssons geografi och allting, världshistoria och en hel hög med andra böcker skulle han sitta och titta i. Då glodde de på mig avundsjukt. Jag fick ju ofta med mig en stor påse strömning att ge skolmästaren och jag var ju inne i köket till henne fru Holmgren. Då blev jag bjuden på kaffe och ett par två långa skorpor med kryddor i. Holmgren fråga mig gång på gång varför jag så sällan var i skolan. När jag kom med strömning ibland då sa han: "Du var inte i skolan i går inte." Men han var så hygglig, tacka sjutton för det när jag hade med mig strömning så mycket de orkade. Det var ju min räddning. "Nä," sa jag, "jag hann inte." "Du var väl hemma och drog i tätarna förstår jag" sa han alltid. "Jaa" sa jag, fast jag gick på Plyms båtvarv till bortåt två tretiden, så de inte skulle veta nåt hemma. Sen fick jag då sluta.

Vi gick och läste, min syster var också med. Vi gick här i folkskolan, kyrkan var ju inte färdig utan vi läste fram i Nacka. Vi hade kyrkoherde Högman, han var ju pastor Högman då. Han var bra men han var kitslig, ja inte mot oss, för jag bar ju strömning dit också. Han bodde bredvid Pihls villa härnere i Kaptensbacken. Jag var ju dit också och hans gamla mamma bjöd på kaffe. I samskolan hade vi bönlektioner, där lärde vi oss Luthers katekes så vi kunde den utantill. Bland mina läskamrater var grundläggare Janssons son Ferdinand från Nybygget och Rudolf Malmberg.

Förr var alla fiskarfruar på Östermalmstorg och stod och sålde strömning i rader. Hela torget var fullt med vaxholmsfruar och såna där, de kom från alla håll. En morgon hade vi bra med strömning. Jag tror jag var 17 år. Då sa mor min åt mig: "Nu får du följa med och hjälpa mig med strömningen. Sätt på dig nu snygg." Vi hade väl en tio stora lädor med strömning. Då gick ångbåten och den gick iland vid Ulrikedal, så vi satte på strömningen där och for in. Båten la till vid Gustav III:s staty. Då fanns det inga bilar utan det var åkurdrängar som körde upp i såna där vinkelaxelkärror med två hjul bara. Mor min var ju onaturligt skicklig på allting och ville ha det bästa. "Kör bara" sa hon till en åkare och vi fick följa med på vinkelaxelkärran uppe på tunnorna. Och när vi kommer fram dit innan vi kommer upp till gatan till Östermalmstorg sa mor min "Stanna!" åt kusken. På den tiden stod det i varenda fönster Vin & spirituosa, Vin & spirituosa. Så hon sprang in där till Vin & spirituosa och köpte en liter tvåstjärnig konjak. Den var korkad med kork och sen stod det över korken på buteljalsen på en smal lapp: Skatt 20 öre. Den där slog hon in som ett sybehörspaket så det var lika tjockt i båda ändar. Så uppe vid Östermalmstorg var ett skärgårdskafé. Hon sa åt mig innan vi gick upp på torget "Ta nu det här paketet och gå in på kaféet och lämna paketet till kassörskan och säg att om det är någon som frågar efter det så ska

hon lämna ut det. Sen fick åkarn stanna en gång till för mor gick på spaning och titta i backen till torget. Hon skulle ha hörnplatsen, den bästa platsen till varje pris, när vi hade så mycket strömming. Så kom hon ner. "Skynda på nu och kör!" Det var fullt med folk från kaféerna som köpte av oss, de skulle ha 5 valar och 10 valar och allting. Vi sålde och det var full fart. Man vägde inte utan räknade strömmingen på den tiden. Alla fruarna som sålde blev avundsjuka på oss. De var klädda i halsdukar och hela den där högen av halsdukar for med snibbarna fram och tillbaka i ett kör när de tittade. Folk som köpte ville inte gå långt in på torget, men vi på hörnet hade lång kö. "Varför ska ni alltid ha bästa platsen?" börja de där tanterna skälla naturligtvis. "Kors ska ni tvivla att man kommer i tur och ordning," sa mor "man får väl stå där man kommer i tur och ordning." Och rätt som det var så tar de och skickar torgpolisen på oss. Poliser på torget var såna där uttjänta fanjunkare klädda i stövlar med veck och vita byxor. Han hade hjälm på sig, en kask som stod upp med en skärm framåt och en bakåt. Jag värderade honom till minst 150 kilos vikt. Han såg ut som en jätte, stor och tjock, späcket stack upp bak i nacken. Ja, då kom han där den tjocka buffeln och började skälla. "Varför ska ni alltid ha bästa platserna? Ni ska alltid hålla er framme, Ni får ta era lådor och flytta rätt över torget." Där var det blomförsäljning och där kom ingen människa. Men morsan hon var så fin och klarade upp det litet tyst. "Jamen snälla konstapeln, vi har dragit not på morgonen och fått en mycket dyrbar fisk, som är för konstapelns räkning därinne på kaféet." Då blev han stum, sa bara hm, hm, fick inte fram något. Jag stod ju därbredvid och nästan kikna av skratt. En fattig konstapel, det var något för honom på den tiden att få en liter tvåstjärnig konjak. Så gick han sin väg, visade sig inte mer på hela dan. Då gick halsdukarna på karringarna precis som en hög med flaggor. Och jag räknade och vi sålde och fick pengar som gräs. Jag stoppa i min ficka och sen skulle jag redovisa. "Har du inte mer. Du har ju ett strunttal," tyckte mor. Men jag stoppa hälften i min andra ficka, jag var ju 17 år då. Ja det var den tidens mutsystem. Mor förstod och visste. De yttersta hörnena var bäst att sälja på, för det var inte många fruar, som kom med sina väskor som ville kryssa sig in.

Mor for in till stan och sålde fisk nästan varenda dag med båt eller tåget. Vi sålde till fiskhandlare också nere i fiskehamnen vid Slussen.

Det var flera notfiskare än vi i Baggen, det fanns fiskare vid Moranviken, uppe vid Boo, vid Kil och Gustavsberg. Sundellarna på Älgö och Gäsö är en gammal fiskarsläkt. Vi fick också lax ibland i strömmingsnoten. Gäddfisket var likaså givande.

Far min dog på Korsholmen, mor min dog i Stockholm. De är begravda i Tyresö kyrkogård. När mor dog såldes stället på Korsholmen.

Det var mycket sommargäster överallt. Hos oss var det tre familjer i hytterna och så i byggningen opepå och nere på.

På vintrarna drog vi not under isen. Vi förde ut linor under isen och det gick till på det viset att man hade en lang stäng, gjord utav granar med storändarna ihop, som flöt. Det kallas för en rå och den var ihopsatt så den var en 12 - 15 steg lång, man stegade. Man högg först ner ett stort fyrkantigt hål och sen sköt man ner den där rån under isen med en lång lina fastknuten i ena ändan. Den flöt upp. Så tog man ett märke på land eller rätt över hålet, så stegade man en två tre fyra fem steg så lång rån var. Sen högg man ett hål där bara. Kom man inte på rån genast genom hålet så hade man en krok, krokig som en sågbåge med ett handtag i. Den stack man under isen och drog åt sig själva rån så den kom fram i hålet. Så hade man en klyka som man körde ner över rån och skjutsade den vidare fram, och så fick man ut linor. När linan kommer ut sätter man ner strömmingsskötan och knyter i. Så står en vid borten hålet och drar när man skriker klart, och då löper strömmingsskötan ut bara. Sen när man tar upp

får en lägga loss linan där borta och man drar samma väg tillbaka. Rån åker så lätt under isen så det är vådligt åt det.

Ibland var det bal uppe i matsalen på hotellet. Där man kommer runt köket, där Basaren låg, där stod vi om kvällarna allihop. Det var mycket pojkar och flickor som sprang upp och titta, när prins Carl bodde där och hade svit och damer och dans i stora matsalen. Man kunde stå och titta rätt in, det var mörkt utanför. Det var ju så mycket folk och människor och ungdomar som sprang på vägarna där nere om kvällarna så det var fullt upp. Nu är det en ödemark mot vad det var då.

Förr gick vi ända ut till Nämndö fjärd och fiskade på höstarna, när de första fotogenbåtarna kom till. Men vi slutade med det, man blev mer bekväm undan för undan.

Jag har varit med på bal och dans på Smörgåspaviljongen. Den låg i backen mitt för Sjuvillorna. Där serverade de och hade bal och danser och alla möjliga tillställningar. Det är nerrivet alltsammans där.

Det stod ett utkikstorn på Looströmsberget. Det var byggt av palar, dåligt byggt, några trappor upp, inte så högt. Vi var uppe där John Fäktmeijer och jag en gång. Ett annat torn på Karlsbaderberget hette Vidablick och stod en bit från hoppbacken.

Under första världskriget tillhörde jag armén, Svea livgarde. Först låg vi krigsmobiliserade i Norrtälje. Vi låg på fältstarka kompaniet där. Då hade vi väran östra granne att se upp med, ryssen, så vi klädde ut holmar till pansarbåtar. Vi hade en å där som var djup utav tusan hakar. Kapten Löwenhjelm sa att vi skulle över den. Vi hade ju sånarysliga övningar, det kan ingen tänka sig vad man levde. Kapten Löwenhjelm sa: "Marsch på bara!" - "Kapten, det går inte, det är för djupt." - "Å, prata tok" sa han. Sen sprang han först i så vattnet stod över huvudet på honom. Vi med packningarna efter. Ja, det var övningar det.

Året därpå låg jag på Gotland och tillhörde Gotlands infanteriregemente. Ryssarna sköt i sank tyska kryssaren Albatross. Tyska pojkar från den fördes till Gotland och vi hade dubbelvakt över dem. De gick där och var så lessna, så lessna och längta hem. Då fick de fara in till Visby sex åtta tio stycken i taget och festa, för de hade gott om pengar. Vi eskorterade dem. Vi fick också gå in på deras marketenteri och de bjöd oss på finaste tyska bier och allt vad de hade. Det var förbjudet att prata någon politik, men vi fick vara goda vänner med dem. Tyskarna gick där och grät och kallade Gotland för det svenska Sibirien. "Det finns inga flickor här" klagade man. Vi lärde oss tyska och pratade med dem. När jag for över till Gotland hade vi torpedjagaren Vidar vid sidan hela vägen och hem hade vi kanonbåten Svensksund (som eskort). Vi var många stockholmspojkar där så det var ju ett nöje. Vi hade ju rysligt roligt, men det var otäckt på samma gång för man visste inte när det skulle braka lös.

Smuggling? Nej det har jag aldrig varit med om. Men jag vet ju att möjapojkar var med om spritsmuggling. Man kom in i Baggen. Men på den tiden när jag var yngre begagnade jag aldrig konjak eller brännvin utan det var punsch. Det var väran idealdryck på bondverandan i Saltjöbaden, där vi var uppe om lördagskvällarna. Bondverandan låg utanför stora matsalen, och där fick vem som helst komma upp och bli serverad. Konjak och brännvin det brydde man sej inte om förrän motbokssystemet kom, då börja man ju när man fick motbok.

När jag var ung spelades en revy på Södra teatern i Stockholm som hette Dalman. Då var det mycket sommargäster hemma på Korsholmen, som hade varit på revyn på vintern, och de sjöng så jag lärde mig. Nu när jag bor på Sjötäppan på vintrarna (pensionärshemmet) och vi har en doktor som heter Dahlman, har jag skojat med dem där damerna som går och sköter oss i vita klänningar. De säger ofta; "Doktor Dahlman kommer snart." Då kom

jag ihåg den där visan om Dalman, och jag har sjungit den när dom varit inne och städat. Det var ju inte fråga om doktor Duhlman, så han behöver inte ta åt sig. Jag hörde den en gång också på ett julgranskalas vid Lillängsdal (?) hos Landströms där i de gamla byggningarna, där en flicka spelade den på piano. Alla sjöng den visan på den tiden.

Och Dalman har lovat att ta mig till brud
och Dalman har lovat att ta mig till brud.
O, vad jag är lycklig nu
som far bli Dalmans fru
hanladiradilalala
hanladiradilalala

.....

Nu har jag blivit gifter.
Nu har jag fått man,
den allra snällaste rara man
som finns i hela vårt vackra avlånga land
hanradiradi hanradiradira.